

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1Cdo/323/2013
Identifikačné číslo spisu: 5712214483
Dátum vydania rozhodnutia: 13.11.2014
Meno a priezvisko: JUDr. Ladislav Górasz
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2014:5712214483.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne POHOTOVOST', s.r.o., so sídlom v Bratislave, Pribinova č. 25, IČO: 35 807 598, zastúpenej advokátskou kanceláriou Fridrich Paľko, s.r.o., so sídlom v Bratislave, Grösslingova č. 4, IČO: 36 864 421, proti žalovanej Slovenskej republike, za ktorú koná Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, so sídlom v Bratislave, Župné nám. č. 13, o náhradu majetkovej škody a nemajetkovej ujmy, vedenej na Okresnom súde Martin pod sp. zn. 5 C 213/2012, o dovolaniach žalobkyne proti uzneseniam Krajského súdu v Žiline z 30. mája 2013, sp. zn. 9 Co 226/2013 a z 19. septembra 2013, sp. zn. 9 NcC 432/2013, takto

rozhodol:

Dovolacie konanie o dovolaní žalobkyne proti uzneseniu Krajského súdu v Žiline z 19. septembra 2013, sp. zn. 9 NcC 432/2013 z a s t a v u j e .

Dovolanie žalobkyne proti uzneseniu Krajského súdu v Žiline z 30. mája 2013, sp. zn. 9 Co 226/2013 o d m i e t a .

Žalovanej náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

Odôvodnenie

Žalobkyňa podala 27. septembra 2012 na Okresnom súde Martin žalobu, ktorou sa voči žalovanej domáhala náhrady majetkovej a nemajetkovej ujmy v zmysle zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 514/2003 Z.z.“). V žalobe medziiným uviedla, že predmetnú ujmu jej spôsobil nesprávnym úradným postupom Okresný súd Martin, preto jeho sudcovia nemôžu danú vec prejednať a rozhodnúť. Vzhľadom na to žiadala, aby Krajský súd v Žiline rozhodol o prikázaní tejto veci inému súdu toho istého stupňa (§ 12 ods. 1 O.s.p.). Okresný súd Martin majúc za to, že obsahom žaloby v uvedenej časti je námietka zaujatosti sudcov tohto súdu, predložil spis po ich vyjadrení sa k argumentácii žalobkyne na rozhodnutie Krajskému súdu v Žiline (§ 16 ods. 1 O.s.p.).

Krajský súd v Žiline uznesením z 19. septembra 2013, sp. zn. 9 NcC 432/2013 rozhodol, že sudca Okresného súdu Martin JUDr Jozef Medved' je vylúčený z prejednávania a rozhodovania tejto veci a ostatní sudcovia tohto okresného súdu nie sú vylúčení.

Okresný súd Martin uznesením zo 4. februára 2013, č. k. 5 C 213/2012-23 uložil žalobkyni povinnosť zaplatiť súdny poplatok vo výške 66,- € za vznesenú námietku zaujatosti podľa položky č. 17a Sadzobníka súdnych poplatkov (ďalej len „Sadzobník“), ktorý tvorí prílohu zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov (ďalej len „zákon č. 71/1992 Zb.“).

Označené uznesenie Okresného súdu Martin napadla žalobkyňa odvolaním argumentujúc tým, že v danom prípade nepodala námietku zaujatosti, ale návrh na prikázanie veci inému súdu toto istého stupňa (§ 12 ods. 1 O.s.p.). Navyše, i keby predsa len išlo o námietku zaujatosti, nezaťažovala by ju povinnosť zaplatiť súdny poplatok, lebo konanie je v danom prípade vecne oslobodené od súdneho poplatku podľa § 4 ods. 1 písm. k/ zákona č. 71/1992 Zb.

Krajský súd v Žiline uznesením z 30. mája 2013, sp. zn. 9 Co 226/2013 odvolaním napadnuté uznesenie potvrdil. V odôvodnení sa stotožnil s názorom súdu prvého stupňa, že z hľadiska obsahového išlo v podanej žalobe aj o námietku zaujatosti vznesenú proti sudcom Okresného súdu Martin; za správny označil tiež následný postup súdu prvého stupňa pri vyrubení súdneho poplatku za námietku zaujatosti.

Uznesenie Krajského súdu v Žiline z 19. septembra 2013, sp. zn. 9 NcC 432/2013 (o vylúčení, resp. aj nevylúčení sudcov) napadla žalobkyňa dovolaním, v ktorom žiadala toto rozhodnutie zrušiť a vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie. Dovolanie odôvodnila tým, že vo veci rozhodoval vylúčený sudca.

Žalobkyňa napadla dovolaním aj uznesenie Krajského súdu v Žiline z 30. mája 2013 sp. zn. 9 Co 226/2013, ktorým bolo potvrdené uznesenie súdu prvého stupňa o jej poplatkovej povinnosti. Žiadala zrušiť rozhodnutia súdov oboch nižších stupňov a vec vrátiť súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Dovolanie odôvodnila tým, že sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom a že vo veci rozhodoval vylúčený sudca. Za nepodanie návrhu na začatie konania považovala nepodanie námietky zaujatosti, pretože to nebolo obsahom jej vôle.

Za odňatie možnosti konať pred súdom považovala údajnú prekvapivosť a nepreskúmateľnosť rozhodnutia odvolacieho súdu. Rozhodovanie vylúčeným sudcom v konaní pred súdom prvého stupňa vyvodzovala z toho, že išlo o sudcu súdu, ktorého nezákonným postupom jej mala byť spôsobená žalovaná ujma. Vyčítala odvolaciemu súdu aj nesprávnosť jeho záveru, podľa ktorého sa vecné oslobodenie konania od súdnych poplatkov nevzťahuje na súdny poplatok za vznesenie námietky zaujatosti.

Žalovaná sa k podaným dovolaniam písomne nevyjadрила.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) sa najprv zaoberal dovolaním smerujúcim proti uzneseniu krajského súdu o vylúčení, resp. nevylúčení sudcov. Po zistení, že dovolanie podala včas účastníčka konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), skúmal bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 3 O.s.p.), či dovolaním napadnuté uznesenie krajského súdu je spôsobilým predmetom tohto opravného prostriedku.

Podľa § 236 ods. 1 O.s.p. dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa.

V zmysle citovaného ustanovenia § 236 ods. 1 O.s.p. možno dovolaním napadnúť len právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, teda súdu inštančného (rozhodujúceho v inštančnom postupe, t. j. o opravnom prostriedku - odvolaní). Pokiaľ dovolanie smeruje proti rozhodnutiu krajského súdu, ktorý

nerozhodoval ako inštančný súd, nie sú splnené podmienky konania pred dovolacím súdom. O vylúčení alebo nevylúčení sudcov okresného súdu z prejednávania a rozhodovania vecí nerozhoduje krajský súd v inštančnom postupe, ale ako nadriadený súd. Takéto jeho rozhodnutie teda nie je rozhodnutím odvolacieho súdu. Dovolanie proti nemu je preto vylúčené a Občiansky súdny poriadok ani neupravuje funkčnú príslušnosť najvyššieho súdu na jeho prejednanie.

Chýbajúca funkčná príslušnosť ktoréhokoľvek súdu na prejednanie určitej veci, ktorá inak do právomoci súdu patrí, predstavuje neodstrániteľný nedostatok podmienky konania (porovnaj ustálenú judikatúru senátov občianskoprávneho kolégia napr. uznesenie z 27. novembra 2012, sp. zn. 1 Cdo 237/2012; z 28. novembra 2012, sp. zn. 2 Cdo 205/2012; zo 4. marca 2013, sp. zn. 3 Cdo 94/2013; z 26. februára 2013, sp. zn. 4 Cdo 316/2013, 4 Cdo 317/2013; z 28. mája 2013, sp. zn. 5 Cdo 176/2013; z 25. júla 2012, sp. zn. 6 Cdo 164/2012; alebo z 12. júna 2013, sp. zn. 7 Cdo 117/2013). Najvyšší súd preto konanie o dovolaní žalobkyne proti uzneseniu krajského súdu (o vylúčení, resp. nevylúčení sudcov), ktoré touto vadou trpí, zastavil (§ 104 ods. 1 v spojení s 243c O.s.p.).

V súvislosti s rozhodovacou praxou senátu I. ÚS Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“), ktorou odôvodnila prípustnosť dovolania žalobkyňa, najvyšší súd konštatuje, že predmetné rozhodnutia tohto senátu neboli ňou správne pochopené. Správne obsadenie súdu, resp. prejednanie a rozhodnutie vecí vylúčeným sudcom je predmetom súdneho prieskumu na základe opravných prostriedkov v odvolacom

(§ 221 ods. 1 písm. g/ O.s.p.) i v dovolacom konaní (§ 237 písm. g/ O.s.p.). Túto prípadnú vadu konania skúma inštančný súd (teda súd rozhodujúci o odvolaní alebo dovolaní proti meritórnemu rozhodnutiu) z úradnej povinnosti. Súd rozhodujúci o opravnom prostriedku v inštančnom postupe pri posudzovaní, či konanie bolo zaťažené takouto vadou, nie je viazaný rozhodnutím nadriadeného súdu o námietke zaujatosti. Uznesenia ústavného súdu, na ktoré v dovolaní poukazovala žalobkyňa, treba preto interpretovať tak, že subsidiárna právomoc ústavného súdu na poskytnutie ochrany ústavnosti v konaní o ústavnej sťažnosti v týchto veciach (vo veciach žalobkyne) nebola daná, pretože sťažovateľ (žalobkyňa) má (bude mať) možnosť sa domáhať ochrany svojho základného práva na zákonného, resp. nestranného sudcu v konaní pred všeobecnými súdmi v inštančnom postupe, teda v rámci využitia riadnych opravných prostriedkov (proti rozhodnutiu súdu prvého stupňa) alebo aj mimoriadnych opravných prostriedkov (proti rozhodnutiu odvolacieho súdu).

Následne sa najvyšší súd zaoberal dovolaním žalobkyne smerujúcim proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým bolo potvrdené uznesenie súdu prvého stupňa o poplatkovej povinnosti žalobkyne. Po zistení, že dovolanie podala včas žalobkyňa zastúpená v súlade s § 241 ods. 1 veta druhá O.s.p., bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 3 O.s.p.) skúmal, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému ho zákon pripúšťa.

V prejednávanej veci smeruje dovolanie proti uzneseniu odvolacieho súdu. Uznesenia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú uvedené v § 239 ods. 1 a 2 O.s.p. Dovolateľkou napadnuté uznesenie ale nevykazuje znaky niektorého z nich, preto jej dovolanie podľa § 239 ods. 1 a 2 O.s.p. prípustné nie je.

Prípustnosť dovolania žalobkyne by v preskúmvanej veci prichádzala do úvahy, len ak by v konaní došlo k niektorej z procesných väd taxatívne vymenovaných v § 237 O.s.p. Podľa tohto ustanovenia je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu (aj uzneseniu), ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa uvedeného ustanovenia nie je predmet konania významný; ak v konaní došlo k niektorej z väd vymenovaných v § 237 O.s.p., možno

ním napadnúť aj rozhodnutia, proti ktorým je inak dovolanie neprípustné (porovnaj napríklad R 34/1995, R 117/1999 a tiež rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky uverejnené v časopise Zo súdnej praxe pod č. 23/1998 a č. 38/1998). Osobitne ale treba zdôrazniť, že pre záver o prípustnosti dovolania v zmysle § 237 O.s.p. nie je významný subjektívny názor účastníka konania tvrdiaceho, že došlo k vade vymenovanej v tomto ustanovení; rozhodujúcim je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo.

Žalobkyňa procesné vady konania v zmysle § 237 písm. a/ až d/ O.s.p. netvrdila a existencia týchto vád nevyšla v dovolacom konaní najavo. Prípustnosť jej dovolania preto z týchto ustanovení nevyplýva.

Žalobkyňa tvrdí, že v danom prípade súdy konali napriek tomu, že sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný (§ 237 písm. e/ O.s.p.).

K rovnakej námietke žalobkyne sa už najvyšší súd vyjadril vo viacerých iných skutkovo a právne obdobných právnych veciach, v ktorých tá istá žalobkyňa proti tej istej žalovanej vystupovala v procesnom postavení dovolateľky. Ako príklad uvádza najvyšší súd rozhodnutia z 10. júla 2013, sp. zn. 1 Cdo 132/2013, ďalej z 25. júla 2013, sp. zn. 1 Cdo 26/2013, ako aj z 29. októbra 2013, sp. zn. 1 Cdo 152/2013, v ktorých už bolo konštatované, že:

- a) o prípad neexistencie návrhu na začatie konania ide len vtedy, ak chýba návrh ako procesný úkon účastníka, ktorým sa začína konanie; keďže ale žalobkyňa podala žalobu (ktorou začalo konanie), je neopodstatnená jej námietka o existencii vady v zmysle § 237 písm. e/ O.s.p.,
- b) v občianskom súdnom konaní, ktoré začalo podaním žaloby (§ 79 ods. 1 prvá veta, § 82 ods. 1 O.s.p.), súd spravidla rozhoduje o viacerých parciálnych otázkach významných pre konanie, nerozhoduje o nich ale v nejakom samostatnom konaní, ktoré by začínalo osobitným návrhom, preto aj vtedy, keď súd rozhoduje o námietke zaujatosti vznesenej účastníkom (pokiaľ bola podaná) alebo o povinnosti účastníka zaplatiť súdny poplatok, rozhoduje ako súd v konaní, ktoré začalo podaním žaloby.

Najvyšší súd sa s týmito závermi stotožňuje aj v danom prípade a konštatuje, že v preskúmvanej veci nedošlo k vade konania v zmysle § 237 písm. e/ O.s.p.

Dovolací súd dospel tiež k záveru, že v preskúmvanej veci nedošlo ani k vade konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.

Nie je opodstatnená námietka dovolateľky týkajúca sa nedostatočného odôvodnenia písomného vyhotovenia rozhodnutia odvolacieho súdu, lebo toto rozhodnutie vyhovuje požiadavkám vyplývajúcim z § 157 ods. 2 v spojení s ustanovením § 167 ods. 2 a § 211 ods. 2 O.s.p.

Odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, ktoré žalobkyňou predložené listiny preskúmal a s akými skutkovými závermi, citoval právne predpisy, ktoré aplikoval na prejednávanú vec a z ktorých vyvodil svoje právne závery, ktoré vysvetlil zrozumiteľne a v dostatočnom rozsahu, pričom tiež vysvetlil, prečo sa nestotožnil s námietkami žalobkyne uvedenými v odvolaní. Stotožnil sa s názorom súdu prvého stupňa v tom, že z hľadiska obsahového v podanej žalobe išlo aj o námietku zaujatosti vznesenú proti sudcom Okresného súdu Bratislava III; za správny označil tiež následný postup súdu prvého stupňa pri vyrubení súdneho poplatku za námietku zaujatosti. Odôvodnenie dovolaním napadnutého uznesenia dalo tak odpoveď na relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany žalobkyne, keď v dostatočnom rozsahu zodpovedalo, prečo má povinnosť zaplatiť súdny poplatok za podanie námietky zaujatosti. Okolnosť, že táto odpoveď žalobkyňu neuspokojuje, neznamená, že odôvodnenie nespĺňa parametre zákonného rozhodnutia v zmysle § 157 ods. 2 O.s.p.; za odňatie možnosti konať pred súdom v žiadnom prípade nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv či požiadaviek žalobkyne.

Z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu nevyplýva jednostrannosť, ani taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich účelu, podstaty a zmyslu. Podľa dovolacieho súdu skutkové a právne závery odvolacieho súdu nie sú v danom

prípade zjavne neodôvodnené a nezlučiteľné s čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky; odôvodnenie dovolaním napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu ako celok požiadavky zákona na odôvodnenie rozhodnutia spĺňa.

Pokiaľ žalobkyňa namietala tzv. prekvapivosť rozhodnutia odvolacieho súdu, dovolací súd odkazuje na predchádzajúce rozhodnutia najvyššieho súdu (napríklad sp. zn. 3 Cdo302/2008, 5 Cdo 291/2009, 2 Cdo 226/2011, 5 Cdo 46/2011). Odňatie možnosti konať pred súdom, ktoré bolo spôsobené tzv. prekvapivými, resp. nečakanými rozhodnutiami, podľa judikatúry najvyššieho súdu nastane vtedy, ak dovolací súd svoje rozhodnutie „nečakane“ založí na iných právnych záveroch než súd prvého stupňa, pričom účastníkovi odníme právo namietat správnosť (novo zaujatého) právneho názoru na inštančne vyššom súde. V týchto prípadoch spravidla dovolací súd vyvodil svoj (iný) právny záver zo skutočností, ktoré súd prvého stupňa výslovne právne neposudzoval, resp. nevyhodnotil. V prejednanej veci o takýto prípad odlišného právneho názoru odvolacieho súdu od prvostupňového súdu jednoznačne nejde a preto je námietka žalobkyne aj v tomto smere celkom nedôvodná.

Žalobkyňa namietala, že pri vyrubovaní súdneho poplatku podľa položky č. 17a Sadzobníka, rozhodoval vylúčený sudca (§ 237 písm. g/ O.s.p.).

Aj k tejto námietke žalobkyne sa už najvyšší súd vyjadril vo vyššie označených rozhodnutiach (z 10. júla 2013, sp. zn. 1 Cdo 132/2013, ďalej z 25. júla 2013, sp. zn. 1 Cdo 26/2013, ako aj z 29. októbra 2013, sp. zn. 1 Cdo 152/2013), v ktorých dospel k záveru, že tak, ako dôvodom na vylúčenie sudcu (§ 14 ods. 1 O.s.p.) nie je sama skutočnosť, že má prejednať a rozhodnúť vec, v ktorej žalovaným je súd, na ktorom tento sudca vykonáva súdnictvo (porovnaj napríklad uznesenie najvyššieho súdu z 31. mája 2010, sp. zn. 3 Nc 14/2010), nie je týmto dôvodom ani to, že sudca vykonáva súdnictvo na súde, ktorý údajne (podľa tvrdenia žalobkyne) svojím nesprávnym úradným postupom v inej právnej veci založil zodpovednosť žalovanej za majetkovú a nemajetkovú ujmu v zmysle zákona č. 514/2003 Z. z. Na tomto závere zotrúva dovolací súd aj v preskúmvanej veci. Z podaného preto vychodí ďalší výsledok, a to že aj námietka žalobkyne o vade konania v zmysle § 237 písm. g/ O.s.p. je neopodstatnenou.

Keďže žalobkyňa v dovolaní neopodstatnene namietala existenciu väd konania v zmysle § 237 písm. e/, f/ a g/ O.s.p., čo pri už konštatovanej neprípustnosti jej dovolania v zmysle § 239 ods. 1 a 2 a § 237 písm. a/ až d/ O.s.p. znamená, že jej mimoriadny opravný prostriedok nie je podľa Občianskeho súdneho poriadku procesne prípustný, nepristúpil dovolací súd k posúdeniu správnosti právneho posúdenia veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.), na ktorom spočíva napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu; ani prípadná nesprávnosť právneho posúdenia nezakladá totiž prípustnosť dovolania (porovnaj R 54/2012).

Najvyšší súd Slovenskej republiky z týchto dôvodov dovolanie žalobkyne podľa § 243b ods. 5 v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p. ako dovolanie smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému je tento opravný prostriedok neprípustný, odmietol.

V dovolacom konaní úspešnej žalovanej, ktorej vzniklo právo na náhradu trov dovolacieho konania proti žalobkyne, ktorá úspech nemala (§ 243b ods. 5 v spojení s § 224 ods. 1 a § 142 ods. 1 O.s.p.), najvyšší súd nepriznal náhradu trov dovolacieho konania, lebo nepodalala návrh na jej priznanie (§ 151 O.s.p.).

Rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.